

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) โดยอาศัยการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) และการวิจัยเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Inquiry) ตามกระบวนการวิจัยอนาคตปริทัศน์ (Scanning Research) เป็นฐานในการศึกษารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบัน และมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ

ขั้นตอนที่ 2 การประชุมสัมมนา เรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบ ในการนำรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย ไปดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 การเปรียบเทียบองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ในปัจจุบัน กับมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย

รายละเอียดการดำเนินการแต่ละขั้นตอน อธิบายได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและภารกิจ ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบันและมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ

วิธีดำเนินการใช้กระบวนการอนาคตปริทัศน์ (Scanning Process) ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตการประมวลสาระ (Context Units)

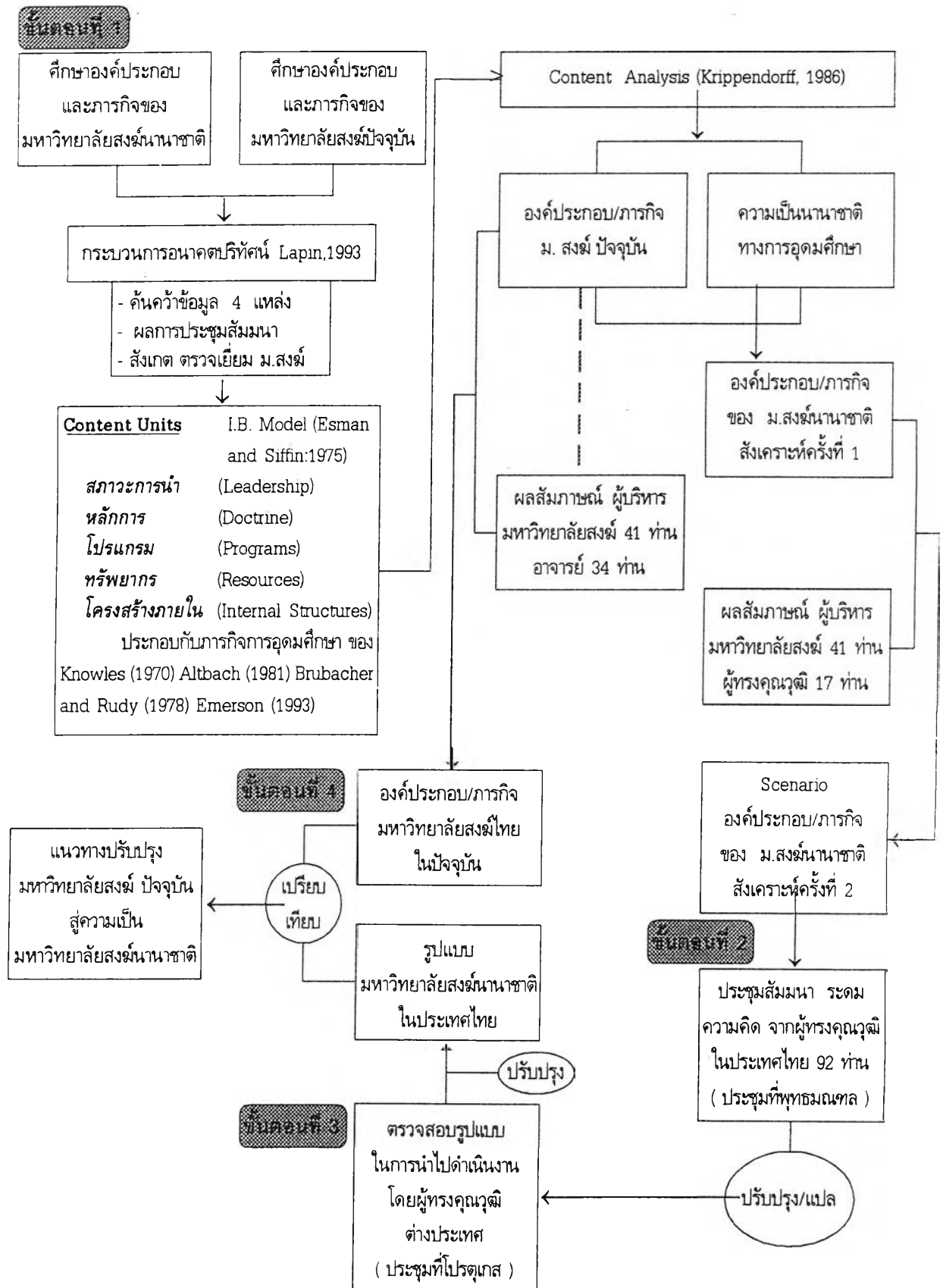
การกำหนดขอบเขตการประมวลสาระทำได้โดย แบ่งขอบเขตการศึกษาองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ออกเป็น 5 ส่วน ตามรูปแบบการจัดตั้งสถาบันของ เอสแมนและซิฟฟิน (Esmann & Siffik อ้างใน Mann (ed) 1995) ซึ่งใช้เป็นกรอบการจัดตั้งสถาบันในครั้งนี้ คือ

1.1 ภาวะการนำ (Leadership)

1.2 หลักการ (Doctrine)

1.3 กิจกรรม (Program)

แผนภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.4 ทรัพยากร (Resources)

1.5 โครงสร้างภายใน (Internal Structure)

2. ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้องค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ กับสภาพปัจจุบันของมหาวิทยาลัยสงฆ์ นั้นศึกษาจากแหล่งข้อมูล 4 แหล่ง คือ

จากเอกสาร วารสาร ข่าวสาร และสิ่งพิมพ์ทุกชนิด ทุกประเภท

จากผลการประชุมและสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ

จากการสังเกตโดยการตรวจเยี่ยมมหาวิทยาลัยสงฆ์และวิทยาเขต

จากการสัมภาษณ์

2.1 จากเอกสาร วารสาร ข่าวสาร และสิ่งพิมพ์ทุกชนิด ทุกประเภท จำนวนทั้งสิ้น 158 รายการ แยกเป็น

2.1.1 หนังสือและเอกสารทางวิชาการ 69 รายการ

2.1.2 วารสาร จุลสาร และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ 41 รายการ

2.1.3 หนังสือพิมพ์ 35 รายการ

2.1.4 ภาษาอังกฤษ 13 รายการ

เกณฑ์การคัดเลือกบทความ สาระจากหนังสือพิมพ์ จะคัดเลือกเฉพาะที่เป็น การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การให้ข่าวจากบุคคลที่น่าเชื่อถือในวงการวิชาการ ซึ่งสามารถตรวจสอบข้อมูลความเป็นจริงได้

2.2 จากผลการประชุมและสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ คือ

2.2.1 การสัมมนาเกี่ยวกับการอุดมศึกษานานาชาติ 1 ครั้ง คือ การประชุมสัมมนาระดับนานาชาติ เรื่องความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย ซึ่งจัดโดยทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 28-30 มกราคม 2534 ที่ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซีดีน่า จอมเทียน จังหวัดชลบุรี

ผู้สัมมนาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ผู้แทนองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และบุคลากรจากมหาวิทยาลัย/สถาบัน ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั่วประเทศ จำนวน 111 คน ขอบข่ายของเรื่องที่สัมมนา คือ ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาในต่างประเทศ และการประชุมกลุ่มย่อย เรื่อง ความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทย แนวทางดำเนินการ

2.2.2 การสัมมนาเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย 3 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 การสัมมนาวินิจฉัยพื้นฐานทางภาษาในหลักสูตรและข้อบังคับปริญญาศาสนาสตรบัณฑิต "ปัญหาและข้อเสนอแนะ" ระหว่างวันที่ 14 - 15

มกราคม 2538 ณ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ครั้งที่ 2 การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์" ระหว่างวันที่ 22-25 กันยายน 2537 ณ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา วัดพระนารายณ์มหาราชวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีผู้เข้าร่วมสัมมนา 90 รูป/คน

ครั้งที่ 3 การสัมมนามหาวิทยาลัยสงฆ์ทั่วประเทศ เรื่อง "การบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์" ระหว่างวันที่ 6 - 19 พฤศจิกายน 2538 ณ มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา วัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา 84 รูป/คน

2.3 จากการสังเกตในการตรวจเยี่ยมมหาวิทยาลัยสงฆ์และวิทยาเขต 9 แห่ง โดยการสังเกต ด้านอาคารสถานที่ และบรรยากาศในการทำงาน

มหาวิทยาลัยสงฆ์และวิทยาเขตทั้ง 9 แห่ง ได้จากการแบ่งกลุ่มตามต้นสังกัดของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) สภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) ตามพื้นที่ตั้ง 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 18 แห่ง แล้วสุ่มอย่างง่ายออกกลุ่มตัวอย่างจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด ได้ 9 แห่ง ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยสงฆ์ และวิทยาเขตแยกสังกัดตามภูมิภาค 4 ภาค

ภูมิภาค สังกัด	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	รวม
มมร.	วิทยาเขต ล้านนา	วิทยาเขต อิสาน	สภาการศึกษา มหามกุฏฯ	วิทยาเขต ศรีธรรมมาโคก	4
มจร.	วิทยาเขต เชียงใหม่	วิทยาเขต หนองคาย วิทยาเขต นครราชสีมา	มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย	วิทยาเขต นครศรีธรรมราช	5
รวม	2	3	2	2	9

วิธีการประมวลสาระสรุปข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ (Context Analysis) ใช้วิธีการของคลิปปอนด์อร์ฟ (Knppendorff, 1980) มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขอบเขตการประมวลสาระ 5 ด้าน คือ ภาวะการนำ หลักการ โปรแกรม ทรัพยากร และโครงสร้างภายใน
2. สืบค้นข้อความจากแหล่งข้อมูลแต่ละแห่ง เมื่อพบข้อความที่เกี่ยวข้องกับสาระในขอบเขตใด ก็บันทึกไว้ในกรอบของเรื่องนั้น ๆ
3. จัดกลุ่มของข้อความที่มีความหมายเดียวกัน ไว้ด้วยกัน แล้วประมวลข้อความให้สอดคล้องกันในแต่ละเรื่อง พร้อมทั้งจัดลำดับให้เป็นระบบ
4. เขียนเรียบเรียงข้อความในขอบเขตแต่ละด้าน ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เป็นองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ตามที่ต้องการ
5. ตรวจสอบความสัมพันธ์และความสอดคล้อง ระหว่างองค์ประกอบ และภารกิจของมหาวิทยาลัย ตามทฤษฎีพื้นฐานทางการอุดมศึกษา กับองค์ประกอบที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นนานาชาติ และสภาพของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบัน เพื่อประมวลสาระข้อความเป็นองค์ประกอบที่เหมาะสม ภายใต้ขอบเขต 5 ด้าน

3. ได้ข้อมูลจากการค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์เอกสารผลจากการประชุมสัมมนา และการสังเกตสภาพความเป็นจริงในเบื้องต้น (จากข้อ 2.1, 2.2 และ 2.3) ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐาน 2 ประการคือ

- ก. ข้อมูล องค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ปัจจุบัน
- ข. ข้อมูล ความเป็นนานาชาติทางการอุดมศึกษา

4. สร้างแบบสอบถาม

นำข้อมูลในข้อ 3 ก. มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบมีคำถามนำ เพื่อถามข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบ และภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ปัจจุบัน

5. ผลการสังเคราะห์ ครั้งที่ 1

นำข้อมูลจากข้อ 3 ก. และ 3 ข. มาสังเคราะห์ร่วมกันจะได้ร่างองค์ประกอบ และภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ (ผลการสังเคราะห์ครั้งที่ 1) ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีคำถามนำ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม ทำให้องค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติมีความสมบูรณ์ขึ้น

6. การสัมภาษณ์

แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

- ก. การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์เรื่ององค์ประกอบและ

ภารกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในปัจจุบัน

ข. การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ เรื่ององค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นานาชาติ

ก. การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ เรื่ององค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในปัจจุบัน

1. วิธีดำเนินการ

1.1 นำข้อมูลองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปัจจุบันจากการอ่านวิเคราะห์ (Scan) จากแหล่งต่าง ๆ มาเป็นแนวทางสร้างแบบสัมภาษณ์

1.2 นำไปสัมภาษณ์ ผู้บริหารและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.3 วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คุณสมบัติเป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไม่น้อยกว่า 5 ปี

ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้ง 2 แห่ง ใช้กลุ่มประชากรจริงประกอบด้วย อธิการบดี 2 ท่าน รองอธิการบดี 29 ท่าน คณบดี 10 ท่าน รวมเป็น 41 ท่าน

2.2 ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทั้ง 2 แห่ง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และวิทยาเขต รวม 18 แห่ง ละ 2 ท่าน รวมเป็น 36 ท่าน

3. เครื่องมือที่ใช้

3.1 เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีคำถามนำ สร้างจากการตรวจสอบองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในปัจจุบัน ที่วิเคราะห์ได้จากเอกสารว่ายังมีส่วนใดไม่สมบูรณ์ ต้องการทราบเรื่องใดเพิ่มเติม ก็จะนำมาตั้งเป็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ ได้ข้อคำถาม ทั้งหมด 20 ข้อ คือ ด้านภาวะการนำ 7 ข้อ ด้านหลักการ 4 ข้อ ด้านโปรแกรม 2 ข้อ ด้านทรัพยากร 4 ข้อ และด้านโครงสร้างภายใน 3 ข้อ

3.2 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ที่มีประสบการณ์ความชำนาญในเรื่องการอุดมศึกษาและช่วยเหลืองานใกล้ชิดกับศาสนาไม่ต่ำกว่า 5 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาเอก ช่วยตรวจสอบความตรงและความเหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 4 ท่าน คือ

1. พระเทพปริยัติโมลี (Ph.D)

รองอธิการบดีสถาบันบาฬีศึกษาพุทธโฆส

2. ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ (Ph.D)
อธิบดีกรมการศาสนา (พ.ศ.2537-2538)
3. รศ.ดร.โชติ เพชรชื่น (Ed.D)
ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร
4. พระเมธีธรรมาภ (Ph.D)
คณะบดีคณะศาสนาและปรัชญา สภาการศึกษามหามกุฏ
ราชวิทยาลัย

3.3 ทดลองนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบสัมภาษณ์กับพระสงฆ์ที่เป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงฆ์ 3 ท่าน เพื่อตรวจดูในเรื่องของภาษาและความเหมาะสมในด้านเวลา พบว่าใช้เวลาสัมภาษณ์ไม่เกิน 20 นาที

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา จัดลำดับความถี่ของข้อความที่ได้รับแล้วนำมาเขียนเรียบเรียงให้สอดคล้องกัน คำนวณเป็นค่าร้อยละของแต่ละสดมภ์

ข. การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ เรื่ององค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ

1. วิธีดำเนินการ

1.1 นำข้อมูลองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ (จากการสังเคราะห์ครั้งที่ 1) มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อถามความคิดเห็น และหาข้อแนะนำต่าง ๆ ตามขอบเขตการประมวลสาระทั้ง 5 ด้าน

1.2 นำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยสงฆ์ และผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน

1.3 วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยสงฆ์และผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง ใช้ประชากรจริง คือ อธิการบดี 2 รูป รองอธิการบดี 29 รูป คณบดี 10 รูป รวม 41 รูป

2.2 ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน จำนวน 17 แห่ง ที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหาร หรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยมาไม่ต่ำกว่า

กว่า 5 ปี และมีความสนใจในเรื่องศาสนา และเต็มใจที่จะให้สัมภาษณ์

3. เครื่องมือที่ใช้

3.1 แบบสัมภาษณ์ แบบมีคำถามนำ จำนวน 28 ข้อ อยู่ภายใต้กรอบการประมวลสาระ 5 ด้าน คือ ด้านภาวะการนำ 8 ข้อ ด้านหลักการ 6 ข้อ ด้านโปรแกรม 7 ข้อ ด้านทรัพยากร 4 ข้อ ด้านโครงสร้างภายใน 3 ข้อ

3.2 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ที่มีประสบการณ์ ความชำนาญ ด้านการอุดมศึกษาและช่วยเหลืองานด้านศาสนาไม่ต่ำกว่า 5 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาเอก ช่วยตรวจสอบความตรงและความเหมาะสม

3.3 ทดลองนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์บุคลากรในมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและความเหมาะสม พบว่าใช้เวลาไม่เกิน 30 นาที

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ จัดเรียงข้อความ หาความถี่ของข้อความที่ได้รับ คำนวณค่าความถี่เป็นร้อยละ ของแต่ละสดมภ์

7. ข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทั้ง 2 ครั้ง นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ได้ดังนี้

7.1 สภาพปัจจุบันของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

ได้จากการนำองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบัน จากการอ่านวิเคราะห์จากเอกสาร (Scan) สังเคราะห์ร่วมกับผลการสัมภาษณ์ เพื่อหาองค์ประกอบและภารกิจที่สมบูรณ์ จากข้อ 6 ก.

7.2 ภาพอนาคต (Scenario) รูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ ในประเทศไทย

ได้จากการนำองค์ประกอบความเป็นนานาชาติทางการอุดมศึกษาที่อ่านวิเคราะห์จากเอกสาร (Scan) มาสังเคราะห์ร่วมกับผลการสัมภาษณ์ เรื่ององค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ (เป็นผลการสังเคราะห์ครั้งที่ 2)

ความเที่ยง (Reliability) และความตรง (Validity) ของการวิเคราะห์สาระ สามารถตรวจสอบได้ตามวิธีของคลิปปอนด์ดอร์ฟ (Krippendorff, 1980) ดังนี้

ก. ความเที่ยง (Reliability) การตรวจสอบความเที่ยงของการวิเคราะห์สาระนี้เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่า ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สาระนี้สามารถตรวจสอบความเที่ยงได้ 2 วิธี คือ

1. แบบ Reproducibility คือ การตรวจสอบเปรียบเทียบผลจากการสืบค้นเอกสาร กับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งพบว่ามีความตรงตามกันภายใต้ขอบเขตเรื่องเดียวกัน

2. แบบ Accuracy คือ ความคงเส้นคงวา ใช้วิธี text-standard คือนำผลที่ได้จากการสืบค้นเอกสารเทียบกับองค์ประกอบมาตรฐานตามทฤษฎีการอุดมศึกษา ได้สาระตรงกัน ภายในขอบเขตของเรื่องเดียวกัน

ข. ความตรง (Validity) เพื่อยืนยันว่าการศึกษามีผลจริงตามข้อมูล ไม่ให้เกิดการโต้แย้งได้ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สาระครั้งนี้ได้ตรวจสอบความตรงทั้ง 3 ทาง คือ (Cambell, 1957 และ Cartwright, 1953)

1. ข้อมูลที่ได้รับ มีความสัมพันธ์กับความหมาย และสัญลักษณ์ที่กำหนดไว้ เป็นโครงสร้างขอบเขตของการศึกษา
2. ข้อมูลที่ได้รับมีความสอดคล้องสัมพันธ์และตรงประเด็นกับเรื่องที่ศึกษา
3. ข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการเก็บข้อมูลแบบต่าง ๆ ได้ผลตรงตามประเด็นทั้งวิธีการสืบค้นเอกสาร วิธีการสัมภาษณ์ และเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเป็นขอบเขตของการศึกษา เรื่องมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ขั้นตอนที่ 2 การประชุมสัมมนา เรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้จัดสัมมนาเรื่อง รูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2538 ณ หอประชุมพุทธมณฑล กิ่งอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษาภายในประเทศ คือ อธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และผู้แทนจำนวน 92 รูป/คน เข้าร่วมประชุม เสนอความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่อรูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ผู้วิจัยได้จัดร่างขึ้น ในขั้นตอนที่ 1 (ข้อที่ 7.2)

ลักษณะการจัดประชุมสัมมนา

ในภาคเช้า จะแบ่งออกเป็น 2 ระยะเวลา คือ

ระยะแรก มีการปาฐกถา แสดงข้อคิดเห็นในเรื่องของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎกเป็นองค์ประธาน จบแล้วผู้วิจัยชี้แจงความเป็นมาของการวิจัย และวิธีการแบ่งกลุ่ม

ระยะที่ 2 แบ่งกลุ่มสัมมนา 5 กลุ่ม ตามขอบเขตการประมวลสาระ 5 เรื่อง คือ การวางแนวทาง หลักการ โปรแกรม ทรัพยากร และโครงสร้างภายใน โดยแต่ละกลุ่มมีผู้นำการสัมมนาและบันทึกสรุปผลสัมมนาดังนี้

กลุ่มที่ 1	การวางแนวทาง	รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์	เป็นผู้นำการสัมมนา
กลุ่มที่ 2	หลักการ	นายอำนาจ บัวศิริ	เป็นผู้นำการสัมมนา
กลุ่มที่ 3	โปรแกรม	รศ.ดร. พรชูลี อาชาวำรุง	เป็นผู้นำการสัมมนา

กลุ่มที่ 4	ทรัพยากร	ดร. กรแก้ว อัจฉริย์	เป็นผู้นำการสัมมนา
กลุ่มที่ 5	โครงสร้างภายใน	ดร.กมล รอดคล้าย	เป็นผู้นำการสัมมนา

ในภาคบ่าย แบ่งออกเป็น 2 ระยะเวลา คือ

ระยะที่ 1 มีการสัมมนากลุ่มต่อ

ระยะที่ 2 เสนอผลการสัมมนากลุ่ม ต่อที่ประชุม โดยเลขานุการประจำกลุ่ม และเปิดอภิปรายกว้างขวาง พร้อมเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบ ในการนำรูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในประเทศไทยไปดำเนินการ

3.1 การตรวจสอบรูปแบบ ในการนำรูปแบบไปดำเนินการ

โดยปกติแล้วการสร้างรูปแบบในเรื่องใด ๆ ก็ตาม จะสมบูรณ์แบบใดจนเป็นที่ยอมรับของวงการนั้น จะต้องมีการนำไปทดลองใช้ก่อนจึงจะสามารถประเมินได้ว่าสามารถนำรูปแบบนั้น ๆ ไปใช้ได้จริง แต่ในเรื่องของการจัดตั้งสถาบันการศึกษานั้น การจะดำเนินการเช่นนั้นได้ต้องใช้เวลาหลายปีจึงจะทราบผล

การวิจัยเรื่องนี้มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ไม่สามารถรอเวลาเช่นนั้นได้ จึงใช้วิธีการการตรวจสอบรูปแบบว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ ในการนำรูปแบบไปดำเนินการ โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตัดสินใจ และผู้ทรงคุณวุฒิที่จะช่วยตัดสินใจเรื่องนี้ได้ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ และสนใจในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ติดต่อไปยัง INTERNATIONAL COUNCIL OF INNOVATION IN HIGHER EDUCATION (ICIE) ที่ประเทศแคนาดา ที่จะขอส่งผลงานเรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต่อที่ประชุมของนักการอุดมศึกษาจากทั่วโลก ที่จะมาเข้าร่วมประชุมประจำปี ICIE จัดขึ้นทุกปี สำหรับในปี 1995 จะจัดขึ้นที่ กรุงลิสบอน ประเทศโปรตุเกส ระหว่างวันที่ 29 ตุลาคม - 2 พฤศจิกายน 2538 ภายใต้หัวข้อเรื่องการประชุมประจำปี 1995 ว่า Global Inter Networking and Higher Education ซึ่งทาง ICIE ได้ตอบตกลงและได้จัดเวลาให้ผู้วิจัยเสนอผลงานได้ ในวันที่ 31 ตุลาคม 2538 เวลา 14.20-15.00 น.

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยติดต่อขอเสนอผลงาน เรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในประเทศไทย โดย ส่งเอกสารแปลข้อความเป็นภาษาอังกฤษไปให้ทาง ICIE พิมพ์ลงในเอกสารประกอบการประชุม ซึ่งแจกล่วงหน้าให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมรับทราบ
2. ผู้วิจัยเดินทางไปกรุงลิสบอน ประเทศโปรตุเกสในวันที่ 29 ตุลาคม 2538 ได้ติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิให้อ่านผลงานเรื่อง รูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

และเข้าร่วมฟังการเสนอผลงานในวันที่ 31 ตุลาคม 2538 เวลา 14.20-15.00 น. พร้อมกับ แจกแบบประเมินความเป็นไปได้ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 82 ท่าน ในการนี้ได้เขียน ประกาศเชิญชวน ให้นำห้องประชุมใหญ่

3. การเสนอผลงาน รูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้นำเสนอใน ห้องประชุมย่อย ปรากฏว่าเมื่อถึงเวลาเสนอรายงาน มีผู้เข้าร่วมฟังการเสนอผลงานทั้งหมด จำนวน 19 คน

ผู้วิจัยกล่าวแนะนำตนเอง และอาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร. พรชูลี อาชวอรุณ และคณะผู้ร่วมเดินทางไปด้วย หลังจากนั้นได้กล่าวถึงความเป็นมาในการวิจัยเรื่องนี้ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยที่ปรากฏจนจบ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิซักถามปัญหาวิจารณ์ ให้ข้อสังเกต และแนะนำ

รศ.ดร.พรชูลี อาชวอรุณ ได้กรุณาจดบันทึกข้อคิดเห็น ข้อสังเกต และ ข้อเสนอต่าง ๆ ตลอดจนตอบคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรที่มีความเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัย ภายนอก และวิธีการฝึกปฏิบัติธรรม

4. ผลการเสนอผลงาน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไปดำเนินการจริง ข้อมูลที่ได้รับจาก 2 แหล่งคือ

4.1 ข้อคิดเห็น ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ พร้อมแบบประเมิน 19 ชุด จากผู้เข้ารับฟังการเสนอรายงาน ในห้องประชุมย่อย มีจำนวน 19 คน

4.2 แบบตรวจสอบรูปแบบความเป็นไปได้ จากผู้ไม่ได้เข้าร่วมฟัง การเสนอรายงานในห้องประชุมย่อย จำนวน 9 ชุด

รวมเป็นแบบตรวจสอบรูปแบบความเป็นไปได้ที่ได้รับทั้งหมด 28 ชุด

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ

1. เป็นอาจารย์หรือผู้บริหารในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี
2. มีความสนใจอ่านผลงานเรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และ ทำแบบประเมินความเป็นไปได้ส่งกลับมา
3. สนใจเข้ารับฟังการเสนอผลงาน เรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.2 การปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะ

นำข้อเสนอแนะ ข้อสังเกต ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในต่างประเทศ มาปรับปรุงเพิ่มเติม ในรูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า รูปแบบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สามารถนำไปทดลองใช้ดำเนินการได้จริง

ขั้นตอนที่ 4 การเปรียบเทียบองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในปัจจุบัน กับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในประเทศไทย

การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ กับ มหาวิทยาลัยสงฆ์ นานาชาติ ตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ พร้อมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมหาวิทยาลัย สงฆ์ในปัจจุบันให้มีความเป็นนานาชาติ มีดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน กับมหาวิทยาลัย สงฆ์นานาชาติ ตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตการประมวลสาระ 5 ด้าน คือ ภาวะการนำ หลักการ โปรแกรม ทรัพยากร และโครงสร้างภายใน

2. วิธีการเปรียบเทียบ จัดทำตารางเปรียบเทียบเป็น 3 ช่อง คือ

ช่องที่ 1 รูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ ที่ได้จากการวิจัย

ช่องที่ 2 สภาพปัจจุบันของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย

ช่องที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง มหาวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบันให้มี
ความเป็นนานาชาติ